

שבת דף קט

היום נלמד בעזרת ה':

יד לעין תיקצץ וכו': הנוגע בעין או בחוטם וכו' או בחסודה (= מקום הקזת הדם) וכו' לפני נטילת ידים של שחרית, מוטב לידו שתיקצץ ולא תיגע, לפי שרוח רעה שורה על ידיו ומזיקה לו.

שמה של הרוח רעה הוא 'בת חורין', ומקפדת בנטילתו עד שישפוך מים ג' פעמים על ידיו.

פוך (= כחול שנותנים בעיון) מעביר בת מלך (= את הרוח רעה) אם הזיקה לעיניו.

אמר מר עוקבא: עשב הקרוי 'עלין' וכוסברתא וכשות אין בהם משום רפואה לעינים בשבת (= לרש"י מדובר שאוכלם, ולתוס' מדובר שמניחים על העין).

כל מיני כשות מותר לאכול בשבת, משום שלא מוכח שאוכלם לרפואה, חוץ מ'טרזא' שאסור לאוכלה בשבת משום שהיא נאכלת רק לרפואה.

שריקא טויא: מותר למשוח בשבת שמן וביצים על הצלי כשהוא חם (ואינו רותח, שלא יבשל), לפי שאינו נראה כמתקן. אבל אסור לטרוף ביצים בקערה, משום שנראה כאילו הוא רוצה לתתם בקדירה.

לדעת זעירי מותר לתת יין צלול ומים צלולים לתוך מסננת בשבת (= איסור בורר), משום שהם ראויים לשתייה גם ללא סינון. ולכן לדעתו מותר למשוח בשבת שמן וביצים על הצלי כשהוא חם, משום שהוא ראוי לאכילה גם ללא משיחת השמן והביצים.

אמר מר עוקבא: מי שנגפה ידו (= נחבלה) בשבת, מותר לו לשרות אותה ביין כדי לעצור את הדם, אבל לא בחומץ לפי שהוא מרפא. בני מחוזא שהם מפונקים אסור להם לשרות אפילו ביין, לפי שהוא מרפא את המפונקים. מכה שעל גב היד והרגל היא כ'מכה של חלל' (= מכה בחלל הגוף שהיא מסוכנת ומחללים עליה את השבת), ומותר אפילו בחומץ.

מותר לרחוץ בשבת במי גרר אפילו שהם מלוחים קצת, וכן במי חמתן, במי עסיא, ובמי טבריה שהם חמים, משום שהדרך לרחוץ בהם גם ביום חול ולא מוכח שרוחץ לרפואה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אבל אסור לרוחץ בים הגדול (= יבואר לקמן), ובמי משרה (= מים ששורים בהם פשתן), ובימה של סדום, משום שמוכח שרוחץ בהם לרפואה.

המעין כשר לטבילת זבים, ולהזאת דם ציפור של מצורע (= שוחטים את הציפור בתוך כלי שיש בו מים חיים), ולקידוש מי חטאת, שבכל הנ"ל נאמר בתורה 'מים חיים'. מי מעין מטהרים כשהם זוחלים ומקלחים, שכך דרכו של המעין. לעומת זאת המקוה מטהר רק ב'אשבורן' כלומר במים מכונסים ועומדים, ואין הוא מטהר ב'קטפרס' כלומר במים זוחלים. אין המקוה כשר לטבילת זב ולהזאת מצורע ולקידוש מי חטאת. נחלקו התנאים מה דינו של הים.

לדעת רבי מאיר - כל הימים דינם כמקוה שנאמר "**וּלְמַקְוֵה הַיָּמִים קָרָא יָמִים**". לדעת רבי יהודה - רק הים הגדול (= האוקיינוס) דינו כמקוה. לדעת רבי יוסי - כל הימים וגם הים הגדול יש להם דין מעין ומטהרים בזוחלים, אבל הם פסולים לטבילת זב ולהזאת מצורע ולקידוש מי חטאת, משום שהתורה קראה לימים 'מקוה'.

מותר לרוחץ בשבת במים היפים שבים הגדול, משום שהדרך לרוחץ בהם ביום חול ולא מוכח שרוחץ לרפואה, אבל לא במים הרעים שבו, משום שמוכח שרוחץ בהם לרפואה. וכל זה כשהוא שוהה שם, אבל אם נכנס ויוצא מותר. אסור לרוחץ בשבת במי משרה כשהוא שוהה שם, משום שמוכח שרוחץ בהם לרפואה, אבל אם נכנס ויוצא מותר.

משנה: אין אוכלים איזביון בשבת, משום שהוא אינו מאכל בריאים ומוכח שאוכלו לרפואה. אבל מותר לאכול 'יעזר' ולשתות 'אבובראה' אף שהם מרפאים, כיון שגם בריאים אוכלים אותן. כל המאכלים והמשקים שדרכם של בריאים לאכול ולשתות מותר לאוכלם ולשתותם בשבת לרפואה, חוץ ממי דקלים וכוס עיקרין (= משקה שכותשים לתוכו עיקרי ירקות ובשמים) מפני שהם רפואה לחולי 'ירקון' ואינם מאכל בריאים. אבל מותר לשתות מי דקלים לצמאו אם אינו חולה, ולסוך שמן עיקרין שלא לצורך רפואה.

גמרא: הגמרא מבארת מהו האזוב הכשר להזאת מי חטאת על טמא מת.